

Zadanie 8.2. Przygotowanie raportu dotyczącego stanu pszczelarstwa w Polsce.

W ostatnich latach prowadzenie działalności pszczelarstwa stało się trudniejsze. Rosnące koszty produkcji, spadek cen zbytu i malejący popyt na krajowy miód, zarówno w sprzedaży bezpośredniej, jak i hurtowej, znacząco osłabiły sytuację ekonomiczną branży. Dodatkowym wyzwaniem stał się spadek siły nabywczej konsumentów oraz silna presja rynkowa ze strony tańszych produktów importowanych. Ze względu na istotne problemy wpływające na rozwój i konkurencyjność pszczelarstwa przeprowadzono analizę mającą na celu zbadanie kondycji sektora oraz identyfikację istniejących zagrożeń. Wynikiem tej pracy jest raport zawierający kompleksowe dane dotyczące kluczowych obszarów działalności pszczelarstwa w Polsce, z uwzględnieniem wpływu czynników lokalnych i globalnych. Analizowane aspekty opracowano w oparciu o najnowsze materiały źródłowe, w tym dane Inspekcji Weterynaryjnej (rejstry gospodarstw pasiecznych gromadzone przez Powiatowe Inspektoraty Weterynarii na dzień 31 października 2024 r.), Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, wyników badań własnych oraz informacji dostarczonych przez pszczelarzy i organizacje branżowe.

Podstawowe dane o sektorze

Według rejestrów prowadzonych przez Inspekcję Weterynaryjną w całym kraju jest 2,42 mln rodzin pszczelich. W ciągu roku liczba pni zwiększyła się o niecałe 3%. Najwięcej uli zlokalizowanych jest w makroregionach wschodnim¹ (24,4%) i północnym (17,6%). Średnie zagęszczenie rodzin pszczelich wynosi 7,7 na 1 km², przy czym największe napszczelenie występuje w makroregionach południowym (12,6 pni/km²) i wschodnim (9,4 pni/km²). Liczba pszczelarzy wzrosła do 99 tys. (o 2,4% więcej niż w 2023 r.), z największym udziałem w makroregionach wschodnim (22,4%) i południowym (19,9%). Średnie gospodarstwo pasieczne składa się z 24 uli. Pasieki do 20 uli stanowią 65% ogółu, ale obejmują tylko 28% wszystkich rodzin pszczelich. Pasieki od 21 do 80 uli skupiają 57,5% rodzin, natomiast największe (ponad 80 uli), obsługiwane przez 2,3% pszczelarzy, zarządzają ponad 280 tys. rodzin, z czego 190 tys. znajduje się w 692 profesjonalnych gospodarstwach.

Koszty i wsparcie finansowe

Koszty utrzymania pasiek różnią się w zależności od ich skali. W pasiekach amatorskich wynoszą średnio 480 zł na rodzinę, a w towarowych 550 zł. Koszty zmienne stanowią największą część wydatków w obu typach pasiek. W przypadku pasiek amatorskich wynoszą one 86,1% wszystkich kosztów, natomiast w pasiekach towarowych – 81,1%. Koszty stałe są znacznie niższe od zmiennych, lecz w pasiekach towarowych ich udział jest wyraźnie większy (18,9%) niż w amatorskich (13,9%). Wyższe koszty stałe w pasiekach towarowych wynikają z inwestycji w infrastrukturę i technologie potrzebne do prowadzenia działalności na większą skalę. Mimo to proporcjonalnie mniejsze koszty zmienne wskazują na większą efektywność operacyjną tych pasiek oraz ich potencjał w zakresie rozwoju i osiągnięcia korzyści skali. W przypadku pasiek, które korzystały z interwencji w sektorze pszczelarstwa w Planie Strategicznym dla WPR 2023-2027, była możliwość częściowej refundacji kosztów poniesionych na zakup leków lub matek pszczelich w ramach interwencji I.6.3 oraz I.6.5. Dodatkowe wsparcie finansowe stanowiły również środki w ramach pomocy de minimis - 50 zł do każdej przezimowanej rodziny pszczelej. Wydano ponad 44 tys. decyzji o przyznaniu tej pomocy, której całkowita wartość przekroczyła 77 mln zł.

---

¹ Makroregiony wg klasyfikacji NUTS1 zgodnej z Rozporządzeniem Komisji (UE) 2016/2066 z dnia 21 listopada 2016 r. zmieniającym załączniki do rozporządzenia (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS).

Handel zagraniczny

Deficyt handlowy w sektorze miodu w 2023 roku wyniósł 13 mln EUR. Eksport objął 14 tys. ton, natomiast import osiągnął 27 tys. ton, wobec czego na krajowym rynku pozostało 13 tys. ton. W 2024 roku (do października) eksportowano 10,7 tys. ton miodu, a importowano ponad 22 tys. ton, co spowodowało deficyt na poziomie -10,5 mln EUR i nadwyżkę importową 11 tys. ton. Głównymi rynkami eksportowymi były kraje UE (88,4%), gdzie średnia cena wynosiła 2,5 EUR/kg. W sprzedaży poza UE (głównie Wielka Brytania i USA) cena była wyższa – 4,4 EUR/kg. Import pochodził głównie z Chin (43% całości; 1,14 EUR/kg) oraz z Ukrainy (34,7% całości; 1,74 EUR/kg). 18,6% miodu importowano z krajów UE, głównie z Litwy, Rumunii, Bułgarii, Węgier i Hiszpanii.

Podsumowanie

W ciągu roku liczba rodzin pszczelich wzrosła o 2,8% (z 2,35 mln do 2,42 mln), co oznacza znaczące spowolnienie w porównaniu ze wzrostem o 7,9% w 2023 roku. Liczba pszczelarzy zwiększyła się o 2,4% (z 96,9 tys. do 99,2 tys.), co jest najniższym przyrostem od 2013 roku. Wyraźne spowolnienie wieloletniego trendu jest reakcją branży na problemy ekonomiczne, ale przyrastająca liczba rodzin pszczelich i pszczelarzy świadczy o wciąż istniejącym potencjale sektora. Warto dodać, że w porównaniu z wynikami analiz statystycznych, sygnały płynące ze środowiska pszczelarskiego są znacznie bardziej niepokojące i wskazują na ograniczanie skali produkcji lub likwidację gospodarstw pasiecznych. Należy zaznaczyć, że specyfika rejestrów weterynaryjnych polega na wiernej ocenie w przypadku nowo utworzonych podmiotów oraz korzystających z pomocy de minimis do przezimowanych rodzin pszczelich. Natomiast w razie zaprzestania działalności, bądź innych zmian ich efektywność jest niska.

Analiza problemów branży pszczelarskiej oraz dotychczasowych programów pomocowych wskazuje, że wsparcie rynku powinno wykraczać poza główną formułę finansową i koncentrować się przede wszystkim na ochronie rynku przed napływem taniego miodu z zagranicy, który stanowi największe zagrożenie dla krajowych producentów. Kluczowe znaczenie ma rozwój krótkich łańcuchów dostaw żywności (KŁŻ) oraz inwestycje w badania nad jakością miodu i innowacje technologiczne. Niezbędne jest także rozwinięcie działań wspierających eksport polskiego miodu zwłaszcza na rynki pozaeuropejskie, co pozwoliłoby na lepsze wykorzystanie potencjału krajowych producentów oraz zwiększenie ich konkurencyjności. Równie ważna jest intensywna promocja marki polskiego miodu, która mogłaby podkreślać unikalną jakość rodzimych produktów i podnieść poziom konsumpcji.

Trudna sytuacja krajowych pszczelarzy wynika z wielu nakładających się czynników. Sektor wciąż ma potencjał do rozwoju, ale wymaga podjęcia przez państwo szeregu działań organizacyjnych i legislacyjnych w zakresie stabilizacji rynku i długoterminowego rozwoju.